

UDC 378(04)+33(091):316.35
DOI 10.35433/pedagogy.3(114).2023.29-38

FORMATION OF BUSINESS EDUCATION IN INDEPENDENT UKRAINE: CONCEPTUAL ANALYSIS OF THE PROBLEM

O. V. Krasnov*

The article analyses the concept of "business education" during its formation period in independent Ukraine for the purpose of establishing a scientifically grounded definition. The availability of scientific research on the problem of business education in economics or management and their actual lack in pedagogy is noted. The traditional and modern models of business education in the world practice are analyzed, which also affects the definition of the concept. The conclusion that the definition of business education depends on the basic scientific approaches is made. The approaches are: andragogical (business education is considered as a necessary component of lifelong learning), institutional (this type of educational services is defined as a social educational institution with a different ratio of formal and informal components depending on a specific public demand), pedagogical (business education is defined as a type of educational services and economic education provided under educational programmes (formal model) or without relevant licensed educational programmes (non-formal model) in a traditional or innovative form). The article analyses the specifics of the interpretation of the concept of business education within different scientific paradigms – axiological (business education as a system of personal values), procedural (as a learning process in a formal or informal model), target (as a result of obtaining a set of knowledge, skills and soft skills in the learning process), systemic (as a systemic formation with a corresponding set of components). The definition of business education is based on scientific definitions of the concept of education, highlighting the specific properties of business as a scope of knowledge, skills and personal characteristics. On the basis of the carried out categorical and conceptual analysis, the author formulates a definition of business education as a process and result of providing educational services of formal or non-formal type (in the form of a traditional or modern model) within specially created educational institutions under licensed foreign or national educational programs, with the corresponding educational degrees recognized by Ukraine.

Keywords: education, business education, concept, model, paradigm, MBA (Master of Business Administration).

* Postgraduate Student
(Zhytomyr Ivan Franko State University)
Oleksandr.Krasnov@ua.dsv.com
ORCID: 0009-0003-4542-9791

СТАНОВЛЕННЯ БІЗНЕС-ОСВІТИ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ: ПОНЯТІЙНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ

О. В. Краснов

У статті здійснено аналіз поняття "бізнес-освіта" періоду його становлення в незалежній українській державі з метою встановлення науково обгрунтованого визначення. Відзначено наявність наукових розвідок з проблеми бізнес-освіти в галузі економіки чи менеджменту і їх фактичну нестачу в педагогіці. Проаналізовано традиційну та новітню моделі бізнес-освіти у світовій практиці, що впливає й на окреслення поняття. Сформульовано висновок про залежність визначення поняття бізнес-освіти від базових наукових підходів – андрагогічного (бізнес-освіта розглядається як необхідний складник освіти упродовж життя), інституційного (цей різновид освітніх послуг окреслюється як соціально-освітній інститут з різним співвідношенням формального й неформального складника залежно від конкретного суспільного запиту), власне педагогічного (бізнес-освіта визначається як різновид освітніх послуг, як вид економічної освіти, що надається за освітніми програмами (формальна модель) чи без відповідних ліцензованих освітніх програм (неформальна модель) в традиційній чи інноваційній формі). Проаналізовано специфіку тлумачення поняття бізнес-освіти в межах різних наукових парадигм – аксіологічної (бізнес-освіта як система цінностей особистості), процесуальної (як процес навчання у формальній чи неформальній моделі), цільової (як результат отримання сукупності знань, вмінь та soft skills у процесі навчання), системної (як системне утворення з відповідною сукупністю складників). Визначення поняття бізнес-освіти побудоване на основі наукових окреслень поняття освіти з виділенням специфічних властивостей бізнесу як площини знань, вмінь, навичок та особистісних характеристик. На підставі здійсненого категоріально-понятійного аналізу сформульовано визначення бізнес-освіти як процесу і результату надання освітніх послуг формального чи неформального типу (у вигляді традиційної чи новітньої моделі) в межах спеціально створених освітніх інституцій за ліцензованими зарубіжними або ж вітчизняними освітніми програмами, з отриманням відповідних освітніх ступенів, визнаних українською державою.

Ключові слова: освіта, бізнес-освіта, поняття, модель, парадигма, МДА (магістр ділового адміністрування).

Introduction of the issue. The problem of the formation and development of business education in independent Ukraine is determined, according to the implementation experience of its main models in the global context, by several main factors, namely: 1) globalization processes in the world community, which lead to a certain standardization and unification of the development of the social economic, social and cultural spheres; 2) insufficient development of the scientific and pedagogical thesaurus of the problem of business education; 3) the need to take into account national experience of business management and training personnel for this area in the process of developing basic business education models.

As a relatively new component of the educational services market, business education involves the acquisition of an appropriate amount of knowledge and

Постановка проблеми. Проблема становлення та розвитку бізнес-освіти в незалежній Україні визначається, як свідчить досвід реалізації основних її моделей у світовому контексті, кількома основними чинниками, а саме: 1) глобалізаційними процесами у світовому співтоваристві, що зумовляють певну стандартизацію й уніфікацію розвитку соціально-економічної й соціокультурної сфери; 2) недостатньою розробленістю науково-педагогічного тезаурусу проблеми бізнес-освіти; 3) необхідністю урахування вітчизняного досвіду ведення бізнесу та підготовки кадрів для цієї сфери, у процесі розробки основних бізнес-освітніх моделей.

Як порівняно новий складник ринку освітніх послуг, бізнес-освіта передбачає опанування відповідного обсягу знань та навичок суб'єктами бізнес-процесу, причому в найкоротші терміни.

skills by business process subjects in the shortest possible time. An innovative economy, to which the Ukrainian economic system is tending, can only develop through the latest knowledge, specialized information, and modern technologies. The rejection of the post-Soviet society of raw materials and mining type requires a large number of specialists who are constantly developing within the knowledge economy model.

Thus, we define the national model of business education as a phenomenon to be analyzed from the point of view of the andragogical approach within the framework of formal, informal, and non-formal education in Ukraine. However, the very concept of business education in the national (as well as in foreign) pedagogical science is categorically vague, not substantiated according to the rules for constructing basic scientific definitions. In this regard, there is a need for the most scientifically sound and balanced interpretation of the concept of business education, taking into account the specifics of its formation and development during the period of Ukrainian independence.

Current state of the issue. Scientists (Yu. Krasovska, 2012) [1] traditionally associate the concept of business education with the activities of MBA programmes in Ukraine, that is with postgraduate education of the German or American model. We consider such an interpretation of business education to be rather narrow, since it has, in our opinion, a multidimensional structure and can be considered in a broad (as a result and process of the knowledge economy) and narrow (as a specially organised educational institution of formal, informal or non-formal content) sense. On the other hand, we agree with the opinion of a large group of scholars who advocate andragogical principles of business education as a reflection of the concept of lifelong learning.

Some aspects of the study of the problem of business education development in Ukraine and abroad are presented in scientific publications by Yu. Bagliuk, O. Yakushev (2009) [2], O. Vagonova, O. Horpynych, V. Shapoval

Інноваційна економіка, до якої тяжіє українська економічна система, може розвиватися виключно за рахунок новітніх знань, спеціалізованої інформації, новітніх технологій. Відмова від пострадянського суспільства сировинно-видобувного типу потребує великої кількості фахівців, що постійно розвиваються в межах моделі економіки знань.

Таким чином, вітчизняна модель бізнес-освіти окреслюється нами як феномен, що підлягає аналізу з точки зору андрагогічного підходу в межах формальної, інформальної й неформальної освіти в Україні. Але саме поняття бізнес-освіти у вітчизняній (як і в зарубіжній) педагогічній науці є категоріально розмитим, не обґрунтованим згідно правил побудови базових наукових визначень. У зв'язку з цим постає завдання якомога більш науково обґрунтованого й виваженого тлумачення поняття бізнес-освіти з урахуванням специфіки її становлення й розвитку в період української незалежності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці (Ю. Красовська, 2012) [1] традиційно пов'язують поняття бізнес-освіти з діяльністю в Україні програм МДА, тобто з післядипломною освітою німецької чи американської моделі. Вважаємо таке тлумачення бізнес-освіти досить вузьким, оскільки вона має, на нашу думку, багатоплощинну структуру і може розглядатися в широкому (як результат і процес економіки знань), та у вузькому (як спеціально організована освітня інституція формального, інформального чи неформального змісту) значенні. З іншого боку, погоджуємося з думкою численної групи науковців, які відстоюють андрагогічні засади бізнес-освіти, як відображення концепції освіти упродовж життя.

Окремі аспекти дослідження проблеми розвитку бізнес-освіти в Україні та за кордоном представлені в наукових публікаціях Ю. Баглюк, О. Якушева (2009) [2], О. Вагонової, О. Горпинич, В. Шаповал (2017) [3], О. Кадол (2009) [4], Н. Крахмальової, Є. Хвощенко (2022) [5],

(2017) [3], O. Kadol (2009) [4], N. Krahmaliova, Ye. Khvoshchenko (2022) [5], S. Opatska (2002) [6], L. Khyzhniak (2014) [7], and others. In addition, in the process of analysing scientific sources, we did not find any scientific works that would offer author's definitions of the concept of "business education", which increases the relevance of the topic and problem of the publication.

Outline of unresolved issues brought up in the article. Despite a sufficient number of scientific publications on the development of economic education, training of specialists for the social economic and business spheres, we believe that the terminological analysis of the research problem, including the determination of the ratio of basic definitions – "business education", "education in the field of business", "economic education", "knowledge economy", etc.

Aim of the research is to provide a scientific and pedagogical substantiation of the concept of business education for further establishing the main stages of its development in Ukraine.

Results and discussion. In order to define the concept of business education as a basic one for the study of its formation in independent Ukraine, we consider it necessary to substantiate the methodological significance of the conceptual analysis of scientific pedagogical problems. As it is known (V. Lysyi, 2012) [8], categories, concepts, terms, and definitions are within the methodological scope of scientific research. Categories reflect the most general conclusions about the nature and scope of the conceptual space of pedagogical science. They traditionally include philosophical and pedagogical concepts of being, consciousness, ideal, development, etc., as well as purely pedagogical ones – training, upbringing, education, development, socialization, etc. As a rule, the main methodological load in methodological terms falls on the concept. A linguistic definition of a concept is embodied in a term, and each term has its own definition (a verbal definition of a concept set out in the form of a term).

С. Опацької (2002) [6], Л. Хижняк (2014) [7] та ін. Крім того, наукових робіт, які б пропонували авторські визначення поняття "бізнес-освіта", у процесі аналізу наукових джерел, нами виявлено не було взагалі, – що й підвищує актуальність теми і проблеми публікації.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Попри достатню кількість наукових публікацій з проблем розвитку економічної освіти, підготовки фахівців для соціально-економічної сфери та для сфери бізнесу, вважаємо, що поза увагою науковців досі знаходиться термінологічний аналіз досліджуваної проблеми, включно з визначенням співвідношення базових дефініцій – "бізнес-освіта", "освіта у сфері бізнесу", "економічна освіта", "економіка знань" та ін.

Мета статті полягає в науково-педагогічному обґрунтуванні поняття бізнес-освіти з метою подальшого встановлення основних етапів її розвитку в Україні.

Виклад основного матеріалу. З метою окреслення поняття бізнес-освіти як базового для дослідження її становлення в незалежній Україні вважаємо за потрібне обґрунтувати методологічне значення понятійного аналізу дослідницьких науково-педагогічних проблем. Як відомо (В. Лисий, 2012) [8], в межах методологічної площини наукового пошуку знаходяться категорії, поняття, терміни і дефініції. Категорії відображають найбільш загальні умозаключення про сутність і обсяг понятійного простору педагогічної науки; до них традиційно відносять філософсько-педагогічні поняття буття, свідомості, ідеалу, розвитку тощо, а також суто педагогічні – навчання, виховання, освіти, розвитку, соціалізації та ін. Основне методологічне навантаження в методологічному відношенні, як правило, припадає на поняття. Мовне окреслення поняття втілюється в терміні, а кожен термін має власну дефініцію (словесне визначення поняття, викладеного у формі терміна).

Складність обґрунтування поняття

The difficulty of substantiating the concept of business education in Ukraine during the period of independence lies in the fact that the world science still does not have any single approach to defining this concept, or to "assigning" the concept of business education to a particular model acceptable for each specific country or group of countries. It should be added that this concept is not included in any state regulatory document that regulates the organizational and legal framework for the functioning of the education sector in Ukraine (the Law of Ukraine "On Education" (2017), the Law of Ukraine "On Higher Education" (2014), etc.).

Most often, business education is correlated with additional or postgraduate education, which can be obtained on the basis of the traditional (economic, natural or humanitarian) education system. At the same time, for example, the American model provides for business schools, where students can be both university graduates and young people with secondary education. In this regard, we agree with the estimates of O. Krasovska (2012) [1] that in the world experience of business education, two main models have finally formed – traditional and innovative (new). The definition of the concept of business education also depends on belonging to a particular model. Thus, within the *traditional* definition of business education, it is defined as additional (postgraduate, pre-qualification, retraining, lifelong learning, etc.). In fact, within the traditional definition of business education, the MBA (Master of Business Administration) degree is considered to be its pinnacle. It can be obtained at one of the business schools around the world. Scientists (L. Brzezicki, 2018) [9] point out the numerous advantages of the MBA system compared to other business education systems and emphasize its effectiveness.

As for the modern (*new*) definition of business education, this model is based mainly on the *American* experience of organizing an educational environment for everyone on a formal and informal basis (J. Zimmerman, 2001) [10]. O. Nozhovnik (2016) [11] notes that the American model

бізнес-освіти в Україні періоду незалежності полягає в тому, що світова наука досі не має якогось єдиного підходу до окреслення цього поняття, або ж до "присвоєння" поняття бізнес-освіти тій чи іншій моделі, прийнятній для кожної конкретної країни чи групи країн. Додаймо, що це поняття не включене в жоден державний нормативний документ, який регламентує організаційні й правові засади функціонування сфери освіти в Україні (Закон України "Про освіту" (2017), Закон України "Про вищу освіту" (2014) та ін.).

Найчастіше бізнес-освіту співвідносять з додатковою чи післядипломною, яка може здобуватися на базі традиційної (економічної, природничої чи гуманітарної) системи освіти. Водночас, наприклад, американська її модель передбачає наявність бізнес-шкіл, студентами/слухачами яких можуть бути і випускники університетів, і молоді люди з середньою освітою. У зв'язку з цим погоджуємося з оцінками О. Красовської (2012) [1] про те, що у світовому досвіді бізнес-освіти сформувалися остаточно дві основні моделі – традиційна та інноваційна (нова). Від належності до тієї чи іншої моделі залежить і формулювання самого поняття бізнес-освіти. Отож, у межах *традиційного* окреслення бізнес-освіти її визначають як *додаткову* (післядипломну, докваліфікацію, перекваліфікацію, освіту упродовж життя тощо). Власне, в межах традиційного окреслення бізнес-освіти її вершиною вважається ступінь МДА (Магістр ділового адміністрування), який можна здобути в одній з бізнес-шкіл по цілому світу. Науковці (Л. Бжезіцкі, 2018) [9] зазначають про численні переваги системи МДА порівняно з іншими системами бізнес-освіти й наголошують на її ефективності.

Щодо новітнього (*нового*) окреслення бізнес-освіти, то ця модель ґрунтується переважно на *американському* досвіді організації освітнього середовища для кожного бажаного на формальних та неформальних засадах (Дж. Зіммерман, 2001) [10]. О. Ножовнік (2016) [11] зазначає, що в американській моделі

of business education combines the interests of each individual citizen and society as a whole. The model of business education in the USA is based on the needs of the American economy and is aimed at realizing the need of the individual for constant knowledge updating.

In general, on the base of the analysis of scientific sources of Ukrainian and foreign scholars, it can be concluded that there are several main *approaches to the definition of business education*:

1. *Andragogical*, within the framework of which business education is considered as a necessary component of lifelong learning for those categories of adults who have experience in professional activities in the economic sphere and need to update their knowledge for further career growth.

2. *Institutional* approach, which defines business education as a specific social and educational institution with a different ratio of formal and informal components depending on the specific social demand.

3. *Purely pedagogical* approach, according to which business education is defined as a type of educational services, a type of economic education provided under educational programmes (formal model) or without relevant licensed educational programmes (non-formal model) in a traditional or innovative form.

The specifics of all the above scientific approaches to defining the concept of "business education" are presented in Table 1.

бізнес-освіти поєднуються інтереси кожного окремого громадянина й суспільства загалом. Модель бізнес-освіти в США спирається на потреби американської економіки і спрямовується на реалізацію потреби особистості в постійному оновленні знань.

Загалом з аналізу наукових джерел українських та зарубіжних науковців можна зробити висновок про наявність кількох основних *підходів до визначення поняття бізнес-освіти*:

1. *Андрагогічний*, в межах якого бізнес-освіта розглядається як необхідний складник освіти упродовж життя для тих категорій дорослих, які мають досвід професійної діяльності в економічній сфері і потребують поповнення знань для подальшого кар'єрного росту.

2. *Інституційний* підхід, за яким бізнес-освіта окреслюється як специфічний соціально-освітній інститут з різним співвідношенням формального й неформального складника залежно від конкретного суспільного запиту.

3. *Власне педагогічний* підхід, згідно з яким бізнес-освіта визначається як різновид освітніх послуг, як вид економічної освіти, що надається за освітніми програмами (формальна модель) чи без відповідних ліцензованих освітніх програм (неформальна модель) в традиційній чи інноваційній формі.

Специфіка всіх названих вище наукових підходів щодо визначення поняття "бізнес-освіта" представлена нами в таблиці 1.

Table 1.

Characteristics of the content and essence of the concept of business education in the light of basic scientific approaches

Scientific approach to defining the concept of business education	The essence of the scientific approach	The essence and content of the concept of business education in the light of a scientific approach
Andragogical	Within the andragogical approach, any pedagogical phenomenon or process is analysed in terms of continuity of educational processes throughout a person's life. At the same time, the forms and methods of education can be different, determined by the historical era, individual psychological	Business education is considered as a necessary component of lifelong learning for those categories of adults who have professional experience in the economic sphere and need

	needs of a person, social and cultural demands of society, specifics of the development of a professional cluster, etc.	to update their knowledge for further career growth.
Institutional	Within the framework of the institutional approach, pedagogical phenomena, facts, and processes are considered in terms of the creation, formation, development and decline of certain social institutions and institutions characterized by the social and status positions of the subjects in the process under study and their relations in the process of solving the goals set for each individual institution in the overall structure of society.	Business education is defined as a specific social educational institution with a different ratio of formal and informal components depending on the specific social demand.
Purely pedagogical	Within the framework of a purely pedagogical approach, the phenomena under study are analyzed in terms of their pedagogical content and essence, as well as their correlation with basic pedagogical categories – development, training, upbringing, education, etc.	Business education is defined as a type of educational services, a type of economic education provided under educational programmes (formal model) or without relevant licensed educational programmes (non-formal model) in a traditional or innovative form.

[Source: compiled by the author]

Since we are primarily interested in the essence and content of a purely pedagogical approach to defining the concept of business education, we must proceed from the concept of education and substantiate the peculiarities of the business segment in this basic pedagogical concept. As is well known, there are many definitions of education and each of these definitions contains the research position of its author, who may proceed from axiological, procedural, target, systemic or other scientific positions. The most common is the definition of the category of education as an institutionalized purposeful process of transferring values, knowledge, skills and abilities from one person, community, group to another (L. Glynska, 2013) [12]. Various scientific approaches to defining the concept of education and their impact on the definition of business education are presented in Table 2.

Оскільки нас, передовсім, цікавить сутність і зміст суто педагогічного підходу до окреслення поняття бізнес-освіти, то маємо виходити з поняття освіти й обґрунтувати особливості бізнес-сегменту в цьому базовому педагогічному понятті. Як відомо, визначень поняття освіти існує досить багато; кожне з таких визначень містить у собі дослідницьку позицію його автора, який може виходити з аксіологічних, процесуальних, цільових, системних чи інших наукових позицій. Найбільш поширеним є визначення категорії освіти як інституалізованого цілеспрямованого процесу передачі цінностей, знань, вмінь і навичок від одних людей, спільнот, груп до інших (Л. Глинська, 2013) [12]. різноманітні наукові підходи до окреслення поняття освіти та їх вплив на визначення поняття бізнес-освіти нами представлено у таблиці 2.

Table 2.

Definition of the concept of "education" and its influence on the definition of business education in pedagogical science

The scientific paradigm within the framework of which the concept of education is defined	The essence of the concept of education	The influence on the definition of business education
Axiological	Education within the axiological paradigm is interpreted as a universal value that reflects the totality of values of the individual and society.	In accordance with the axiological paradigm, the definition of business education should contain a value component as the value of personal development of business education subjects according to the requirements of society.
Procedural	Education in the light of the procedural approach is defined as the process of training and upbringing of a person, taking into account the duration of educational processes, their technological effectiveness, the dynamics of educational results, etc.	The procedural characteristics of the concept of business education are determined by the specifics of these educational processes, their duration, the ability to implement modern forms, methods, techniques and technologies of training in the process of business education, as well as the ability to monitor its effectiveness using parametric and nonparametric methods recognized by the international community (first and foremost, the non-parametric DEA methodology) [9: 135].
Target	In accordance with the goal-oriented paradigm, education is defined as the result of the process of learning and upbringing. This result, in turn, is stimulated by axiological and procedural determinants.	Within the target paradigm, business education is defined as the result of organizing and implementing a specially organized (formal, informal, non-formal) educational process with appropriate confirmation of the educational status obtained (diploma, certificate, etc.).
Systemic	In the light of the systemic paradigm, education is interpreted as a system with its own internal structure and hierarchy of components (institutional, organizational, subjective, etc.).	The systemic paradigm makes it possible to define business education as a phenomenon that combines systemic characteristics: interconnectedness and interdependence of components/elements; interpretation of each system components as a self-sufficient system; implementation of the compensation principle for hidden tensions, etc.

[Source: compiled by the author]

Based on the analyzed scientific literature and the substantiation of certain scientific approaches and paradigms, we can provide the following definition of business education. *Business education* is the process and result of providing formal or informal educational services (traditional or modern models) within specially created educational institutions under licensed foreign or national educational programmes, with the corresponding educational degrees recognized by Ukraine.

Conclusions and research perspectives. So, we have substantiated the concept of business education during the period of its formation in the independent Ukraine. The existence of scientific research on the problem of business education in the field of economics or management and their actual lack in pedagogy is noted. The conclusion that the definition of the concept of business education depends on the basic scientific approaches – andragogical, institutional, and pedagogical – is made. The specifics of the interpretation of the concept of business education within different scientific paradigms – axiological, procedural, target, systemic – is analyzed. On the basis of the carried out categorical and conceptual analysis, the author formulates a definition of business education as a process and result of providing educational services of formal or non-formal type (in the form of a traditional or modern model) within specially created educational institutions under licensed foreign or national educational programmes, with the corresponding educational degrees recognized by Ukraine.

Prospect for further research is to substantiate the main periods and stages of development of business education in Ukraine during the period of independence.

Виходячи з проаналізованої нами наукової літератури, обґрунтування окремих наукових підходів та парадигм можемо подати таке визначення поняття бізнес-освіти. *Бізнес-освіта* – це процес і результат надання освітніх послуг формального чи неформального типу (традиційна чи новітня моделі) у межах спеціально створених освітніх інституцій за ліцензованими зарубіжними або ж вітчизняними освітніми програмами, з отриманням відповідних освітніх ступенів, визнаних українською державою.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Отже, нами здійснено обґрунтування поняття бізнес-освіти періоду її становлення в незалежній українській державі. Відзначено наявність наукових розвідок з проблеми бізнес-освіти в галузі економіки чи менеджменту і їх фактичну нестачу в педагогіці. Сформульовано висновок про залежність визначення поняття бізнес-освіти від базових наукових підходів – андрагогічного, інституційного, власне педагогічного. Проаналізовано специфіку тлумачення поняття бізнес-освіти в межах різних наукових парадигм – аксіологічної, процесуальної, цільової, системної. На підставі здійсненого категоріально-понятійного аналізу сформульовано визначення бізнес-освіти як процесу і результату надання освітніх послуг формального чи неформального типу (у вигляді традиційної чи новітньої моделі) в межах спеціально створених освітніх інституцій за ліцензованими зарубіжними або ж вітчизняними освітніми програмами, з отриманням відповідних освітніх ступенів, визнаних українською державою.

Перспектива подальших досліджень полягає в обґрунтуванні основних періодів та етапів розвитку бізнес-освіти в Україні в період незалежності.

REFERENCES (TRANSLATED&TRANSLITERATED)

1. Krasovska, O.Iu. (2012). Suchasni modeli realizatsii biznes-osvity v umovakh hlobalizatsii svitovoho osvitnoho prostoru [Modern models of implementation of business education in the conditions of globalization of the world educational space]. *Biuleten mizhnarodnoho Nobelivskoho ekonomichnoho forumu – Bulletin of the International Nobel Economic Forum*, 1 (5), 167-171 [in Ukrainian].

2. Bahliuk, Yu.B., & Yakushev, O.I. (2013). Vzaiemodiia suspilstva, osvity ta biznesu [Interaction of society, education and business]. *Stratehiia pidpriemstva: zmina paradyhmy upravlinnia ta innovatsiini rishennia dlia biznesu: kol. monohrafiya – Strategy of enterprise: change of management paradigm and innovative decisions for business: collective monograph*. Kyiv: KNEU, 381-383 [in Ukrainian].
3. Vahonova, O.H., Horpynych, O.V., & Shapoval, V.A. (2017). Biznes-osvita yak chynnyk implementatsii ekonomiky znan [Business education as a factor in the implementation of the knowledge economy]. *Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoi politekhniki – Economic Bulletin of Dnipro University of Technology*, 3 (59), 142-154 [in Ukrainian].
4. Kadol, O.M. (2018). Realizatsiia biznes-osvity v Ukraini [Implementation of business education in Ukraine]. *Anti-Crisis Management: State, Region, Enterprise*. Le Mans, France, part 2, 127-129 [in Ukrainian].
5. Krakhmalova, N., & Khvoshchenko, Ye. (2022). Biznes-osvita yak vazhlyvyi faktor ekonomichnoho zrostannia Ukrainy v pisliavoiennyi period [Business education as an important factor in the economic growth of Ukraine in the post-war period]. *Problemy intehratsii osvity, nauky ta biznesu v umovakh hlobalizatsii – Problems of integration of education, science and business in conditions of globalization*. Kyiv: KNUTD, 76-77 [in Ukrainian].
6. Opatska, S.V. (2002). Rozvytok biznes-osvity v Ukraini v umovakh transformatsii ekonomiky [Development of business education in Ukraine in conditions of economic transformation]. *Extended abstract of candidate`s thesis*. Lviv, 19 [in Ukrainian].
7. Khyzhniak, L.M. (2014). Zamysel byznes-obrazovanyia i problemy eho realizatsyy na razlychnykh etapakh rozvytia predprynymatelstva v Ukraini [The idea of business education and the problems of its implementation at various stages of entrepreneurship development in Ukraine]. *Metodolohiia, teoriia ta praktyka sotsiologichnoho analizu suchasnoho suspilstva – Methodology, theory and practice of sociological analysis of modern society*, 20, 310-314 [in russian].
8. Lysyi, V. (2012). Katehoriï i poniattia, yikhnie spivvidnoshennia [Categories and concepts, their relationship]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiã filosofski nauky – Visnyk of the Lviv university. Series philosophical science*, 15, 22-28 [in Ukrainian].
9. Brzezicki, Ł. (2018). Efektywność studiów Master of Business Administration (MBA) w Polsce [The effectiveness of Master of Business Administration (MBA) studies in Poland]. *Nauka i szkolnictwo Wyższe*, 22 (52), 199-214. DOI 10.14746/nisw.2018.2.4 [in Polish].
10. Zimmerman, J.L. (2001). Can American business schools survive? *The Bradley Policy Research Center Working Paper*, 5 September. Retrieved from: <http://papers.ssrn.com/abstract=283112> [in English].
11. Nozhovnik, O.M. (2016). Fundamentalizatsiia ekonomichnoi osvity: zarubizhnyi dosvid formuvannia pidpriemnytskykh navychok [Fundamentalization of economic education: foreign experience in the formation of business skills]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seriiã Pedagogika, Psykholohiia – Bulletin of the National aviation university. Series Pedagogy, Psychology*, 9, 108-114 [in Ukrainian].
12. Hlynska, L. (2013). Sotsiologichni pidkhody do analizu osvity yak metodolohichna osnova yii modernizatsii [Sociological approaches to the analysis of education as a methodological basis for its modernization]. *Sotsiologichni studii – Sociological studies*, 2 (3), 82-88 [in Ukrainian].

Received: August 14, 2023

Accepted: September 07, 2023